

К. М. Романенко,
д. держ. упр., професор, професор кафедри публічного управління та права,
Комунальний заклад вищої освіти "Дніпровська академія неперервної освіти"
Дніпропетровської обласної ради"
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3985-3791>

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.2.297

ІНСТИТУЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВОЮ СИСТЕМОЮ В КОНТЕКСТІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ВЗАЄМОДІЇ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

К. Romanenko,
Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Professor of the Public Administration and Law Department,
Communal institution of higher education "Dnipro Academy of Continuing Education"
of the Dnipropetrovsk Regional Council"

INSTITUTIONAL MECHANISMS OF PUBLIC ADMINISTRATION OF THE TAX SYSTEM IN THE CONTEXT OF REGIONAL POLICY AND PUBLIC PARTICIPATION

У статті здійснено комплексне дослідження інституційних механізмів публічного управління податковою системою в контексті регіональної політики та взаємодії з громадськістю. Актуальність теми зумовлена процесами децентралізації, які суттєво трансформували систему управління податковими надходженнями, посилили роль регіонального та місцевого рівнів влади й водночас загострили проблеми інституційної спроможності, координації та довіри до податкових інститутів. Податкова система розглядається не лише як фіскальний інструмент, а як багаторівневий механізм реалізації регіональної політики та забезпечення фінансової основи розвитку території.

У межах дослідження уточнено теоретико-методологічні підходи до аналізу інституційних механізмів публічного управління податковою системою, обґрунтовано їх управлінський та інституційний виміри. Проаналізовано роль податкових інструментів у соціально-економічному розвитку регіонів, вплив фіскальної децентралізації на розподіл управлінських повноважень і бюджетних ресурсів, а також значення якості урядування для ефективності податкової політики. Особливу увагу приділено формам і інструментам взаємодії органів публічної влади з громадськістю у податковій сфері, зокрема прозорості, відкритим даним, цифровим сервісам і механізмам громадської участі.

Виявлено основні проблеми функціонування інституційних механізмів податкового управління на регіональному рівні, пов'язані з фрагментарністю нормативного регулювання, недостатньою координацією між рівнями влади та формалізацією комунікацій із громадськістю. Обґрунтовано напрями удосконалення інституційних механізмів публічного управління податковою системою, зокрема посилення міжрівневої координації, розвиток інституційної спроможності регіональних органів влади, розширення електронних форм взаємодії з громадськістю та інтеграцію податкової політики в систему регіонального стратегічного планування. Отримані результати мають теоретичне та прикладне значення для вдосконалення податкового управління в умовах децентралізації.

The article provides a comprehensive study of the institutional mechanisms of public administration of the tax system in the context of regional policy and public participation. The relevance of the research is determined by decentralization processes, which have significantly transformed the system of managing tax revenues, strengthened the role of regional and local authorities, and at the same time intensified problems related to institutional capacity, coordination, and trust in tax institutions. The tax system is considered not only as a fiscal instrument but also as a multi-level mechanism for implementing regional policy and ensuring the financial basis for territorial development.

The study clarifies theoretical and methodological approaches to the analysis of institutional mechanisms of public administration in the tax sphere and substantiates their managerial and institutional dimensions. The role of tax instruments in the socio-economic development of regions, the impact of fiscal decentralization on the distribution of managerial powers and budgetary resources, as well as the importance of governance quality for the effectiveness of tax policy are analyzed. Particular attention is paid to the forms and instruments of interaction between public authorities and the public in the tax sphere, including transparency, open data, digital services, and mechanisms of public participation.

The main problems of functioning of institutional mechanisms of tax administration at the regional level are identified, including fragmentation of regulatory regulation, insufficient intergovernmental coordination, and formalization of communication with the public. The article substantiates directions for improving institutional mechanisms of public administration of the tax system, in particular strengthening intergovernmental coordination, developing institutional capacity of regional authorities, expanding electronic interaction with the public, and integrating tax policy into the system of regional strategic planning. The results obtained have theoretical and practical significance for improving tax administration under decentralization conditions.

Ключові слова: публічне управління; податкова система; регіональна політика; інституційні механізми; взаємодія з громадськістю; податкове адміністрування; децентралізація; прозорість управління; інвестиційна привабливість регіонів.

Key words: public administration; tax system; regional policy; institutional mechanisms; public participation; tax administration; decentralization; transparency of governance; regional investment attractiveness.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У сучасних умовах трансформації системи публічного управління в Україні податкова система набуває особливого значення як ключовий інструмент реалізації регіональної політики, забезпечення фінансової спроможності територій та стимулювання соціально-економічного розвитку. Процеси децентралізації істотно змінили архітектуру управління податковими надходженнями, посиливши роль регіонального та місцевого рівнів у формуванні бюджетних ресурсів і прийнятті управлінських рішень. Водночас це актуалізувало проблему ефективності інституційних механізмів публічного управління податковою системою, їх узгодженості та здатності адаптуватися до нових управлінських викликів.

Незважаючи на формальне розширення фінансових повноважень органів місцевого самоврядування, на практиці зберігається низка проблем, пов'язаних із фрагментарністю нормативного регулювання, недостатньою інституційною спроможністю регіональних органів публічної влади та обмеженою координацією між державним і місцевим рівнями управління. Особливої актуальності набуває питання взаємодії органів публічної влади з громадськістю у сфері податкового управління, оскільки рівень прозорості, відкритості та залучення громадян безпосередньо впливає на довіру до податкових інститутів і дотримання податкової дисципліни. При цьому слід зазначити, що дослідження не претендує на вичерпне охоплення всіх аспектів функціонування податкової системи, а зосереджується на аналізі інституційних механізмів публічного управління в кон-

тексті регіональної політики та взаємодії з громадськістю.

За таких умов виникає об'єктивна потреба в науковому осмисленні сучасного стану інституційних механізмів податкового управління з урахуванням регіонального виміру та практик громадської участі.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання інституційних механізмів публічного управління податковою системою в умовах децентралізації та регіонального розвитку активно досліджується у працях, що поєднують фіскальну теорію та управлінські підходи. У міжнародному дискурсі вагомим є висновок про зв'язок фіскальної децентралізації з економічним зростанням, який аргументовано показано в роботі Мартінес-Васкеса та МакНаба [10]. Регіональний вимір податкової політики та її вплив на нерівності розкрито у працях Кіріаку, Муїнело-Гальйо та Рока-Сагалеса: автори підкреслюють, що ефекти децентралізації суттєво залежать від якості урядування та інституційної спроможності [11; 12]. Аналогічно, Ескурра та Паскуаль, аналізуючи країни ЄС, наголошують на неоднорідності регіональних наслідків фіскальної децентралізації [13].

Окремий напрям становлять дослідження поведінкових і комунікативних чинників податкового управління. Аллерс і Рієнкс демонструють вплив виборців на місцеву податкову політику, що актуалізує проблему підзвітності та локальної легітимності рішень [14]. МакНамара та Москера емпірично підтверджують зв'язок прозорості уряду з податковою дисципліною [15], тоді як Барнс та співавтори досліджують громадські преференції щодо структури податкових надходжень, підкреслюючи значення публічних очікувань для податкової політики [16]. У межах поведінкових підходів Мохаммед і Тангл аналізують сприйняття оподаткування як "покарання" або "сервісу", що прямо корелює з довірою до інститутів [17], а Кірхлер, Хьольцль і Валь у "slippery slope" моделі пояснюють баланс між примусом і добровільною комплаєнс-поведінкою платників [18]. Додатково, Ча акцентує на потенціалі відкритих даних для цифровізації податкового адміністрування та аналітики [19].

У вітчизняній науковій площині проблематика фіскальної децентралізації та її інституційних наслідків висвітлюється, зокрема, Луніною [5], а трансформаційні аспекти податкової системи в контексті публічного управління — Мельником [6]. Інституційну спроможність управління розвитком територій у рамках децентралізації розглядає Кравченко [7]. Нормативно-правові засади функціонування податкової системи та бюджетного устрою формують Податковий кодекс України [1] і Бюджетний кодекс України [2], а стратегічні орієнтири регіональної політики визначено Державною стратегією регіонального розвитку на 2021—2027 роки [3]. Комунікативно-прозорісний вимір забезпечується законодавством про доступ до публічної інформації [4] та актуальними звітами Мінфіну щодо реалізації реформ управління публічними фінансами [8; 9]. Водночас наявні дослідження

здебільшого зосереджуються на окремих компонентах проблеми (фіскальні ефекти, регіональні диспропорції, поведінкові чинники дотримання податкових зобов'язань), що зумовлює потребу в інтегрованому аналізі інституційних механізмів податкового управління з урахуванням регіональної політики та взаємодії з громадськістю. Разом із тим у науковому дискурсі недостатньо представлені узагальнюючі дослідження, спрямовані на систематизацію теоретичних і нормативно-інституційних підходів без акценту на детальному емпіричному моделюванні, що обумовлює актуальність теоретико-прикладних розвідок у сфері публічного управління.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є наукове обґрунтування інституційних механізмів публічного управління податковою системою з урахуванням регіонального виміру та практик взаємодії органів публічної влади з громадськістю. Досягнення поставленої мети передбачає комплексне осмислення ролі податкової системи як інструменту реалізації регіональної політики, забезпечення фінансової спроможності територій та підвищення ефективності публічного управління в умовах децентралізації.

Для реалізації зазначеної мети у статті передбачається розв'язання таких взаємопов'язаних цілей: по-перше, уточнення теоретико-методологічних підходів до визначення інституційних механізмів публічного управління у податковій сфері; по-друге, аналіз особливостей функціонування податкової системи в контексті реалізації регіональної політики та розподілу управлінських повноважень між рівнями влади; по-третє, дослідження форм і інструментів взаємодії органів публічної влади з громадськістю у сфері податкового управління з позицій прозорості, підзвітності та довіри; по-четверте, ідентифікація ключових проблем функціонування інституційних механізмів податкового управління на регіональному рівні; по-п'яте, обґрунтування напрямів удосконалення інституційних механізмів публічного управління податковою системою з урахуванням сучасних викликів регіонального розвитку та цифрової трансформації.

Сформульовані цілі орієнтовані на поєднання теоретичного аналізу з прикладними аспектами публічного управління, що створює підґрунтя для подальшого розвитку наукових досліджень і практичного вдосконалення податкової політики на регіональному рівні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження інституційних механізмів публічного управління податковою системою ґрунтується на поєднанні положень інституціональної теорії, теорії публічного управління та сучасних підходів до аналізу фіскальної політики. У межах інституційного підходу податкова система розглядається не лише як сукупність податкових платежів і процедур адміністрування, а як складна система формальних і неформальних правил, норм, організаційних структур та управлінських прак-

тик, що визначають взаємодію держави, регіонів, бізнесу й громадян.

У публічно-управлінському вимірі інституційні механізми трактуються як сукупність організаційних, нормативно-правових, процедурних та комунікативних інструментів, за допомогою яких забезпечується реалізація управлінських рішень у податковій сфері. Такий підхід дозволяє відійти від вузького фіскального розуміння податкової системи та розглядати її як об'єкт публічного управління, що функціонує в багаторівневому середовищі та залежить від якості інституційного дизайну і управлінської координації.

Методологічною основою дослідження є системний і структурно-функціональний підходи, які дають змогу проаналізувати податкову систему як цілісну управлінську конструкцію, елементи якої перебувають у постійній взаємодії. Застосування інституційного аналізу дозволяє виявити взаємозв'язок між формальними правилами (законодавство, регламенти, повноваження органів влади) та фактичними управлінськими практиками, що формуються в процесі реалізації податкової політики. Водночас у межах публічного управління важливого значення набуває комунікативний компонент інституційних механізмів, пов'язаний із прозорістю, підзвітністю та залученням громадськості до управлінських процесів.

Податкова система як об'єкт публічного управління характеризується багаторівневістю та територіальною диференціацією, що зумовлює необхідність урахування регіонального виміру при аналізі інституційних механізмів. У цьому контексті ефективність податкової політики визначається не лише обсягом мобілізованих ресурсів, а й здатністю інституційних механізмів забезпечувати узгодженість управлінських рішень між різними рівнями влади, адаптацію до соціально-економічних особливостей територій та підтримку довіри з боку платників податків.

Таким чином, теоретико-методологічні засади дослідження інституційних механізмів публічного управління податковою системою дозволяють розглядати податкову політику як багаторівневий управлінський процес, ефективність якого визначається узгодженістю інституційних рішень, якістю координації між рівнями влади та здатністю інституційних механізмів адаптуватися до соціально-економічних особливостей територій. За таких умов податкова система постає не лише як фіскальний інструмент, а як складова регіональної політики, що безпосередньо впливає на фінансову спроможність регіонів, інвестиційну привабливість та сталий розвиток територіальних громад.

Податкова система у межах публічного управління виконує не лише функцію мобілізації бюджетних ресурсів, а й впливає на параметри регіонального розвитку, фінансову автономію територій і можливості реалізації довгострокових стратегій. Через механізми розподілу податкових надходжень формуються умови для виконання делегованих повноважень органами місцевого самоврядування, підтримки соціальної інфраструктури та створення передумов

для інвестиційної активності на регіональному рівні.

Результати міжнародних досліджень засвідчують, що вплив фіскальної децентралізації на розвиток регіонів є неоднозначним. Децентралізація податкових повноважень може сприяти економічному зростанню за умов належної якості управління та чіткої координації між рівнями влади [10]. Водночас за відсутності ефективних інституційних механізмів вона здатна посилювати міжрегіональні диспропорції та нерівність у доступі до фінансових ресурсів [11; 13]. Це підкреслює залежність результатів податкової політики від інституційного середовища, у межах якої вона реалізується.

Управлінський вимір податкової системи на регіональному рівні пов'язаний із розподілом повноважень, відповідальності та ресурсів між державними й місцевими органами влади. Якість прийняття податкових рішень значною мірою визначається здатністю органів публічного управління враховувати соціально-економічні особливості територій і забезпечувати узгодженість фіскальних інструментів із цілями регіонального розвитку. Дослідження підтверджують, що саме якість урядування є ключовим чинником ефективності фіскальної децентралізації [12].

Інституційний вимір охоплює організаційну спроможність органів публічної влади, стабільність нормативно-правового регулювання та наявність механізмів міжрівневої координації. В українських умовах податкова політика на регіональному рівні має узгоджуватися зі стратегічними документами розвитку територій [3], проте на практиці така інтеграція залишається неповною. Вітчизняні дослідження вказують на обмеженість інституційних можливостей регіональних органів влади та недостатню синхронізацію податкових інструментів із завданнями територіального розвитку [5; 7].

Податкова система, розглянута крізь призму управлінського та інституційного вимірів, постає як чинник, що формує не лише бюджетні параметри, а й соціальні очікування та поведінкові установки платників податків. Це зумовлює необхідність звернення до питань прозорості, публічної комунікації та залучення громадськості, які безпосередньо впливають на сприйняття податкової політики та рівень довіри до податкових інститутів.

Взаємодія органів публічної влади з громадськістю у сфері податкового управління набуває особливого значення в умовах децентралізації, коли рішення щодо формування та використання податкових ресурсів безпосередньо впливають на розвиток територій і якість публічних послуг. Податкова система в такому вимірі перестає бути виключно адміністративним механізмом і функціонує як сфера постійної комунікації між владою та платниками податків.

Міжнародні дослідження засвідчують, що рівень залучення громадськості та прозорості управлінських рішень безпосередньо впливає на сприйняття податкової політики та поведінку платників. Зокрема, доведено, що відкритість інформації та зрозумілість податкових процедур підвищують рівень добровільного дотримання податкових зобов'язань і зменшують потре-

бу в жорстких контрольних заходах [15; 18]. У цьому контексті довіра до податкових інститутів формується не лише через санкційні механізми, а й через якість комунікації та відчуття справедливості податкових рішень.

Форми взаємодії органів публічної влади з громадськістю у податковій сфері є різноманітними та охоплюють публічні консультації, обговорення регіональних бюджетів, доступ до відкритих даних, цифрові сервіси інформування та зворотного зв'язку. Дослідження показують, що участь громадян у процесах, пов'язаних із формуванням податкової політики на місцевому рівні, підвищує підзвітність органів влади та впливає на структуру податкових рішень [14; 16]. Водночас ефективність таких форм участі значною мірою залежить від їх реального, а не формального характеру.

Важливим чинником розвитку взаємодії з громадськістю є використання цифрових інструментів і відкритих даних. Застосування інформаційних платформ і аналітичних рішень на основі відкритих податкових даних створює додаткові можливості для громадського контролю та підвищення прозорості податкового адміністрування [19]. Разом з тим цифровізація не усуває повністю комунікативні бар'єри, якщо не супроводжується зрозумілими поясненнями податкових рішень і належною інституційною підтримкою.

В українських умовах правові засади взаємодії органів публічної влади з громадськістю у податковій сфері формально закріплені, зокрема, через законодавство про доступ до публічної інформації [4]. Проте практики залучення громадян до податкових питань часто залишаються фрагментарними та обмежуються інформуванням, що знижує потенціал громадської участі як інституційного механізму публічного управління. Це посилює актуальність аналізу проблем функціонування таких механізмів на регіональному рівні та потребу в їх подальшому вдосконаленні.

Функціонування інституційних механізмів податкового управління на регіональному рівні виявляє низку системних проблем, що знижують результативність реалізації податкової політики та обмежують її вплив на розвиток територій. Однією з ключових проблем залишається невідповідність між формально задекларованими повноваженнями регіональних і місцевих органів влади та їх реальною інституційною спроможністю здійснювати податкове управління в умовах децентралізації. Це проявляється у залежності регіональних бюджетів від централізованих рішень і обмежених можливостях впливу на параметри податкових надходжень [5; 7].

Суттєвим стримувальним чинником є фрагментарність нормативно-правового регулювання податкових відносин, що ускладнює узгодження податкової політики з цілями регіонального розвитку. Часті зміни податкового законодавства та нестабільність правил адміністрування створюють додаткові ризики для органів публічної влади й платників податків, знижуючи передбачуваність управлінських рішень і інвестиційну привабливість регіонів [10; 13].

Окрему групу проблем формує недостатній рівень координації між державним, регіональним і місцевим рівнями публічного управління. Відсутність ефективних механізмів горизонтальної та вертикальної взаємодії призводить до дублювання функцій, розмиття відповідальності та неузгодженості податкових інструментів із програмами соціально-економічного розвитку територій [3; 12]. За таких умов навіть формально ефективні інституційні рішення не забезпечують очікуваного управлінського ефекту.

Проблемним залишається і комунікаційний вимір податкового управління. Практики взаємодії органів публічної влади з громадськістю часто мають формальний характер і зводяться до інформування без реального врахування позицій платників податків. Це обмежує потенціал громадської участі як інституційного механізму підвищення довіри та податкової дисципліни, що підтверджується результатами досліджень поведінкових аспектів оподаткування [15; 18].

У сукупності зазначені проблеми свідчать про те, що інституційні механізми податкового управління на регіональному рівні потребують не лише нормативного вдосконалення, а й системних змін у підходах до управлінської координації, комунікації та інституційного розвитку. Саме це зумовлює необхідність пошуку практично орієнтованих напрямів удосконалення податкового управління з урахуванням регіональної специфіки та сучасних викликів публічного управління.

Удосконалення інституційних механізмів публічного управління податковою системою на регіональному рівні потребує комплексного підходу, спрямованого на підвищення узгодженості управлінських рішень, інституційної спроможності органів влади та якості взаємодії з громадськістю. Одним із ключових напрямів є посилення координації між державними, регіональними та місцевими органами публічної влади у сфері податкового управління. Йдеться не лише про формальний розподіл повноважень, а про створення стабільних механізмів вертикальної та горизонтальної взаємодії, що забезпечують узгодження податкових інструментів із цілями регіонального розвитку.

Важливим напрямом удосконалення є розвиток інституційної спроможності регіональних органів публічної влади у сфері податкового управління. Це передбачає підвищення професійної компетентності управлінських кадрів, удосконалення аналітичних і прогностичних інструментів, а також формування сталих управлінських практик, орієнтованих на довгострокові результати. Інституційне зміцнення регіонального рівня дозволяє зменшити залежність від централізованих рішень і підвищити адаптивність податкової політики до соціально-економічних особливостей територій.

Окрему увагу доцільно приділити розвитку інструментів електронної взаємодії з громадськістю у податковій сфері. Цифрові платформи, відкриті дані та електронні сервіси мають розглядатися не лише як технічні засоби інформування, а як елементи інституційного механізму, що забезпечують прозорість, зворотний зв'язок і підвищення довіри до

податкових інститутів. Ефективність таких інструментів зростає за умови їх інтеграції в управлінські процедури та реального врахування результатів громадської взаємодії.

Перспективним напрямом удосконалення інституційних механізмів є інтеграція податкової політики в систему регіонального стратегічного планування. Узгодження податкових рішень із програмами соціально-економічного розвитку, інвестиційними стратегіями та бюджетним плануванням створює умови для підвищення передбачуваності податкового середовища й посилення інвестиційної привабливості регіонів. Такий підхід сприяє переходу від фрагментарних управлінських рішень до цілісної моделі публічного управління податковою системою на регіональному рівні.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У статті здійснено комплексне осмислення інституційних механізмів публічного управління податковою системою в контексті регіональної політики та взаємодії з громадськістю. Обґрунтовано, що в умовах децентралізації податкова система виходить за межі суто фінансового інструменту та набуває ознак багаторівневого управлінського механізму, ефективність якого визначається якістю інституційного середовища, узгодженістю рішень між рівнями влади та рівнем довіри з боку платників податків. Показано, що результативність податкової політики на регіональному рівні значною мірою залежить від інституційної спроможності органів публічної влади, стабільності нормативного регулювання та інтеграції податкових інструментів у систему регіонального стратегічного планування.

Аналіз управлінського та інституційного вимірів податкової системи дозволив виявити низку проблем, пов'язаних із фрагментарністю координації, обмеженням використання потенціалу громадської участі та переважанням формальних підходів до прозорості й комунікації. Доведено, що розвиток інституційних механізмів податкового управління потребує не лише нормативних змін, а й трансформації управлінських практик у напрямі підвищення підзвітності, відкритості та орієнтації на довгострокові цілі регіонального розвитку.

Перспективи подальших наукових розвідок у цьому напрямі пов'язані з поглибленим аналізом впливу цифровізації на інституційні механізми податкового управління, дослідженням поведінкових аспектів податкової дисципліни на регіональному рівні, а також із порівняльним вивченням міжнародного досвіду інтеграції податкової політики в систему регіонального врядування. Окремої уваги потребує емпіричне оцінювання ефективності інструментів громадської участі у формуванні та реалізації податкових рішень.

Література:

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змін. і доп.). Відомості Верховної Ради України.

2. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI (зі змін. і доп.). Відомості Верховної Ради України.

3. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021—2027 роки: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695.

4. Закон України "Про доступ до публічної інформації" від 13.01.2011 № 2939-VI.

5. Луніна І.О. Фіскальна децентралізація в Україні: стан, проблеми та напрями поглиблення. Фінанси України. 2018. № 6. С. 7—24.

6. Мельник В.М. Податкова система України в умовах трансформації публічного управління. Економіка України. 2019. № 3.

7. Кравченко С.О. Публічне управління розвитком територій в умовах децентралізації. Київ: НАДУ, 2020.

8. Міністерство фінансів України. Звіт з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2024 рік. Київ, 2025. URL: <https://mof.gov.ua> (дата звернення: 01.01.2026).

9. Міністерство фінансів України. Звіт про хід виконання Плану заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022—2025 роки за I квартал 2025 року. Київ, 2025. URL: <https://mof.gov.ua> (дата звернення: 01.01.2026).

10. Martinez-Vazquez J., McNab R. Fiscal decentralization and economic growth. World Development. 2003. Vol. 31, No. 9. Pp. 1597—1616. [https://doi.org/10.1016/S0305-750X\(03\)00109-8](https://doi.org/10.1016/S0305-750X(03)00109-8).

11. Kyriacou A.P., Muinelo-Gallo L., Roca-Sagales O. Fiscal decentralization and regional disparities: the importance of good governance. Papers in Regional Science. 2015. Vol. 94, No. 1. Pp. 89—107. <https://doi.org/10.1111/pirs.12061>.

12. Kyriacou A.P., Muinelo-Gallo L., Roca-Sagales O. Regional inequalities, fiscal decentralization and government quality. Regional Studies. 2017. Vol. 51, No. 6. Pp. 945—957. <https://doi.org/10.1080/00343404.2016.1150992>.

13. Ezcurra R., Pascual P. Fiscal decentralization and regional disparities: evidence from several European Union countries. Environment and Planning A. 2008. Vol. 40, No. 5. Pp. 1185—1201. <https://doi.org/10.1068/a39195>.

14. Allers M., Rienks H. Voters' influence on local tax policy. European Journal of Political Economy. 2024. Vol. 85. Article 102575. <https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2024.102575>.

15. McNamara T., Mosquera R. Government transparency and tax compliance: evidence from an artefactual experiment supplemented with administrative data. Journal of Economic Behavior & Organization. 2025. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2025.107042>.

16. Barnes L., Blumenau J., Lauderdale B.E., Vivyan N. Public preferences over changes to the composition of government tax revenue. British Journal of Political Science. 2024. Vol. 54, No. 4. Pp. 1457—1467. <https://doi.org/10.1017/S0007123424000127>.

17. Mohammed H., Tangl A. Taxation perspectives: analyzing the factors behind viewing taxes as punishment — a comprehensive study of taxes as service or

strain. Journal of Risk and Financial Management. 2024. Vol. 17, No. 1. Article 5. <https://doi.org/10.3390/jrfm17010005>.

18. Kirchler E., Hoelzl E., Wahl I. Enforced versus voluntary tax compliance: the "slippery slope" framework. Journal of Economic Psychology. 2008. Vol. 29. Pp. 210—225. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2007.05.004>.

19. Cha T. Open government data for machine learning tax applications. Proceedings of the ACM International Conference. 2020. <https://doi.org/10.1145/3396956.3397002>

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), "Tax Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua> (Accessed 1 January 2026).

2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), "Budget Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua> (Accessed 1 January 2026).

3. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020), Resolution "On approval of the State Regional Development Strategy for 2021—2027", available at: <https://zakon.rada.gov.ua> (Accessed 1 January 2026).

4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2011), The Law of Ukraine "On access to public information", available at: <https://zakon.rada.gov.ua> (Accessed 1 January 2026).

5. Lunina, I.O. (2018), "Fiscal decentralization in Ukraine: state, problems and directions of deepening", Finansy Ukrainy, vol. 6, pp. 7—24.

6. Melnyk, V.M. (2019), "The tax system of Ukraine in the context of public administration transformation", Ekonomika Ukrainy, vol. 3.

7. Kravchenko, S.O. (2020), Publichne upravlinnia rozvytkom terytorij v umovakh detsentralizatsii [Public administration of territorial development under decentralization], NADU, Kyiv, Ukraine.

8. Ministry of Finance of Ukraine (2025), "Report on the implementation of the Public Financial Management Reform Strategy for 2024", available at: <https://mof.gov.ua> (Accessed 1 January 2026).

9. Ministry of Finance of Ukraine (2025), "Report on the implementation of the Action Plan for the Public Financial Management Reform Strategy for 2022—2025 (Q1 2025)", available at: <https://mof.gov.ua> (Accessed 1 January 2026).

10. Martinez-Vazquez, J. and McNab, R. (2003), "Fiscal decentralization and economic growth", World Development, vol. 31, no. 9, pp. 1597—1616, [https://doi.org/10.1016/S0305-750X\(03\)00109-8](https://doi.org/10.1016/S0305-750X(03)00109-8).

11. Kyriacou, A.P., Muinelo-Gallo, L. and Roca-Sagales, O. (2015), "Fiscal decentralization and regional disparities: the importance of good governance", Papers in Regional Science, vol. 94, no. 1, pp. 89—107, <https://doi.org/10.1111/pirs.12061>.

12. Kyriacou, A.P., Muinelo-Gallo, L. and Roca-Sagales, O. (2017), "Regional inequalities, fiscal decentralization and government quality", Regional Studies, vol. 51, no. 6, pp. 945—957, <https://doi.org/10.1080/00343404.2016.1150992>.

13. Ezcurra, R. and Pascual, P. (2008), "Fiscal decentralization and regional disparities: evidence from several European Union countries", Environment and Planning A,

vol. 40, no. 5, pp. 1185—1201, <https://doi.org/10.1068/a39195>.

14. Allers, M. and Rienks, H. (2024), "Voters' influence on local tax policy", European Journal of Political Economy, vol. 85, article 102575, <https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2024.102575>.

15. McNamara, T. and Mosquera, R. (2025), "Government transparency and tax compliance: evidence from an artefactual experiment supplemented with administrative data", Journal of Economic Behavior & Organization, <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2025.107042>.

16. Barnes, L., Blumenau, J., Lauderdale, B.E. and Vivyan, N. (2024), "Public preferences over changes to the composition of government tax revenue", British Journal of Political Science, vol. 54, no. 4, pp. 1457—1467, <https://doi.org/10.1017/S0007123424000127>.

17. Mohammed, H. and Tangl, A. (2024), "Taxation perspectives: analyzing the factors behind viewing taxes as punishment", Journal of Risk and Financial Management, vol. 17, no. 1, article 5, <https://doi.org/10.3390/jrfm17010005>.

18. Kirchler, E., Hoelzl, E. and Wahl, I. (2008), "Enforced versus voluntary tax compliance: the "slippery slope" framework", Journal of Economic Psychology, vol. 29, pp. 210—225, <https://doi.org/10.1016/j.joep.2007.05.004>.

19. Cha, T. (2020), "Open government data for machine learning tax applications", Proceedings of the ACM International Conference, <https://doi.org/10.1145/3396956.3397002>.

Стаття надійшла до редакції 02.01.2026 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net

viber: +38 050 3820663